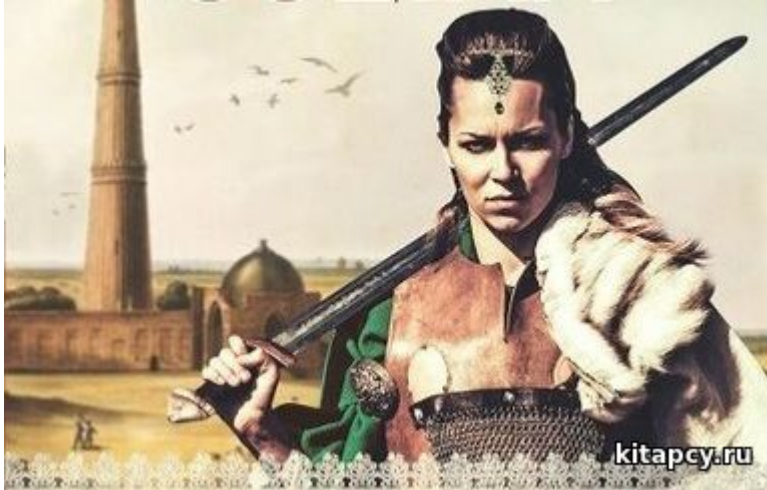

Raziye Begüm Soltan

Category: Kitapcy, Zenan şahsyetler

написано kitapcy | 23 января, 2025

Raziye Begüm Soltan Türk-İslâm Tarihinin Yegâne Kadın Hükümdarı

► RAZIYE BEGÜM SULTAN

Hindistan'a Müslümanlığı X. asırda Gazne Türkmenleri götürdü. O zamandan itibaren XIX. asırdaki İngiliz işgaline gelinceye kadar bu kıtayı asırlarca Türkmen asıllı hanedanlar idare etti. Bu Müslüman Türk devletlerinden birisi de Kutubşahlardır. Taht şehri Delhi'deki en eski eserler ve dünyanın en zarif ve yüksek minarelerinden Kutub Minar bunlardan kalmadır. Sultanları köle asıllıdır. Tıpkı Mısır'daki Memlûkler gibi liyakat ve talihleri yardımıyla sultan olurlardı. Bunların en meşhurlarından birisi de İltutmuş'tur. Yerine geçen kızı Râziye Begüm ise Türk-İslâm tarihinin yegâne kadın hükümdarıdır. Begüm, bey kelimesinin müennesidir. Hindistan'da hükümdar ailesinden hanımlar için kullanılır.

• "Oğullarımdan üstündür!"

İltutmuş'un ömrü seferlerde geçti. Ehl-i sünneti Bâtınî cereyanlara karşı korudu. Cengiz Han tehlikesini Hindistan'a sokmadı. 1236 senesinde seferde vefat etti. Oğulları bulunduğu

halde, cesaretine şahit olduğu ve âdet hilafına evlendirmedığı kızı Râziye'yi yerine vasiyet etti. Vezirler, bir kadının ordu kumandanı olamayacağı, kadınlarla erkeklerin beraber yaşamasını engelleyen din prensipleri çerçevesinde Râziye'nin halkça hüsnü kabul görmeyeceğini söyleyerek itiraz ettiler. Hazret-i Peygamber'in "Devletin başına bir kadını geçiren millet iflah olmaz" sözünü hatırlattılar. Ancak İltutmuş dinlemedi. "Benim oğullarım zevklerine düşkündür. Hiçbirisinde memleket idare edecek kabiliyet yoktur. Râziye kadındır ama zekâ ve basiret bakımından biraderlerinin hepsinden üstündür" dedi.

1236'da İltutmuş vefat edince vezirler Râziye'yi başa getirmek istemedi. İltutmuş'un oğlu Firuzşah'ı sultan yaptı. Firuzşah, nâzik, cömert, fakat fevkalâde müsrif idi. Fil üzerinde sokaklardan geçerken sağa sola altın saçardı. Vezirlerin nasihatlerine kulak asmadı. Firuzşah'ın annesi, oğlunun saltanatını garantiye almak için İltutmuş'un Râziye ile aynı anneden doğan oğlu Kutbeddin'i öldürttü. Râziye'yi de öldürtecekken, galeyana gelen halk ve bazı beyler sarayı kuşatıp sultanın annesini tevkif etti. Bu buhrandan istifade eden Râziye, memleketi sadece kendisinin kurtaracağına dair vezirleri inandırarak tahta geçti. İlk işi, Firuzşah ve annesini öldürtmek oldu.

Tahta çıkar çıkmaz bir Bâtınî isyanı ile karşılandı. Şiîlerin aşırılarından olan isyancılar Delhi'deki meşhur Cuma Mescidi'ni basıp Müslümanları katle cüret etmişti. Râziye Begüm usta siyasetiyle bizzat harekete geçip isyanı bastırmaya muvaffak oldu. Ancak beylerin bir kısmı kendisini tanımamakta direniyordu. Râziye Begüm ordusuyla bunların üzerine yürüyüp hepsine boyun eğdirdi. Böylece Hindistan'daki mahallî hükümdarlar Râziye Begüm'e itaat etti. Râziye Begüm bu defa Hinduların kuşattığı Bedenpur üzerine yürüdü. Hinduları yenip buradaki Müslümanları kurtardı. Sonra karışıklıklar çıkan Guvalyor üzerine yürüdü. Sükûnu sağladı.

Râziye Begüm tahtını sağlama alabilmek için mühim mevkilere kendisine yakın gördüğü kişileri getirdi. Habeş asıllı imrahor Yakut, melikenin en yakını hâline geldi. Bu ise

memnuniyetsizliği arttırdı. Üstelik beyler, kadın elbiseleri giymediği, erkek gibi cüppe giyip yüzü açık bir şekilde file binerek halkın arasında dolaştığı için Râziye Begüm'ü tenkid ediyorlardı.

• Çölde Son Yemek

Bu sebeple kendisine karşı muhalefet giderek yayıldı. Râziye Begüm, muhaliflerinden bazılarına makam ve mevki vererek aralarındaki iş birliğini önleyeceğini zannettiye de yanıldı. 1240 senesinde Türk beyleri ayaklanarak Yakut'u öldürdü. Râziye Begüm de tevkif edilerek bir kaleye hapsolundu. Yerine kardeşi Behramşah geçirildi. Râziye Begüm bir çare düşündü. Kalede tutuklu iken, güzelliğiyle tesiri altına aldığı beylerin ileri gelenlerinden Melik Altunay ile evlendi. Kocasının birliklerine halktan topladığı gönüllüleri de katarak Delhi'ye yürüdü. Ancak yenildi. Kocası öldü. Birlikleri kendisini terk etti. Kihtel yakınlarında sahrada tek başına yorgun, aç ve susuz bir hâle düştü. Hindu bir köylüden ekmek istedi. Sonra da yorgunluğun tesiriyle uyuyakaldı. Üzerindeki kıymetli elbiselere tamah eden köylü, Râziye Begüm'ü öldürüp bir tarlaya gömdü. Sonradan vaziyet anlaşıldı. Cesedi teşhis edilip dinî merasimle tekrar aynı yere gömüldü. Saltanatı 4 sene sürdü. 31 yaşındaydı. Oğlu Seyyid, seneler sonra 1299'da annesinin tahtını iddia ettiyse de muvaffak olamadı. 6 asır sonra Râziye'nin tahtına yine bir kadın oturdu: Kraliçe Viktorya.

• ŞİRİN-İ DEHLEVİ

Râziye Begüm, Hindistan'ın en mühim hükümdarlarından olduğu gibi, Türk-İslâm tarihinin de en enteresan şahsiyetlerinden birisidir. Küçük yaşta tahta çıkan hükümdarlara nâibelik yapan anneleri sayılmazsa, Türk-İslâm tarihinin yegâne kadın hükümdarıdır. Tarihçiler iyi bir tahsil gördüğünü, güzel Kur'an-ı kerim okuduğunu söyler. Âlimleri hoş tutar, cömert ve adaletli bir hükümdardı. Şirin-i Dehlevî mahlasıyla Farsça yazdığı güzel şiirleri vardır. Bir tarihçi "Fakat yaradılışta

erkeklerin hesabından nasibini almamıştı. Bu sebeple müstesna sıfatları ona fayda vermedi” der. Saltanatının son zamanlarında tam bir erkek hüviyetine bürünmüştü. Yay kuşanır, ata biner, erkek kıyafetleri giyip yüzünü örtmezdi. Fil üzerinde halkın arasına çıkar, toplantılara katılırdı. Halbuki hükümdarların asker ve halk içine çıkıp yüzünü fazla göstermesi hoş karşılanmazdı. Râziye Begüm, demir yumrukla tahtını bir müddet daha elde tutabildi. Saltanatını babasından yâdigâr Türk beylerine dayandıracak yerde, Habeş asıllı köleleri tercih etti. Bunları mühim makamlara getirdi. Güç sahibi beyleri küstürdü, hatta düşman etti. Bu, en büyük hatasıdır. Bedelini tahtını, hatta hayatını kaybederek ödedi.

• RAZİYE BEGÜM VE KUTUB MİNAR

Hindistan’ın en mühim hükümdarlarından biri olan Raziye Begüm, Türk-İslâm tarihinin de en enteresan şahsiyetlerindedir. Dünyanın en zarif ve yüksek minarelerinden biri olan Kutub Minar ise, Kutubşahlar’dan kalan çok önemli bir eserdir.

Prof. Dr. Ekrem Buğra EKINCI. Zenan şahsyetler